

ПРОСВІТНИЦЬКО-ПРОПАГАНДИСТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПИТАНЬ ЗАЛУЧЕННЯ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ ДО ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ

Наталія СЕМАЛЬ

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У роботі піднімається питання про сучасні підходи до вивчення проблеми просвітницько-пропагандистської діяльності з питань залучення різних верств населення, зокрема неповносправних, до фізкультурно-оздоровчих занять. Систематизовано інформацію про діяльність центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” щодо просвітницько-пропагандистської діяльності.

Ключові слова: просвітницько-пропагандистська діяльність, неповносправні, фізкультурно-оздоровча діяльність.

Актуальність проблеми. Як зазначено у Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки, в Україні склалася критична ситуація у сфері фізичної культури і спорту. До занять залучено лише 13 % населення [1]. Проблему формування в Україні якісно нової системи залучення населення до рухової активності „Спорт для всіх” як складової системи вищого порядку – здорового способу життя дослідив М. В. Дутчак (2009).

М. В. Дутчак (2008, 2009) зазначив, що спорт для всіх повинен ґрунтуватися на гуманістичних засадах із врахуванням інтересів та мотивів тих, які займаються руховою активністю, та переконанні у потребі занять для збереження здоров'я та активного довголіття. В українському суспільстві недооцінюються можливості рухової активності у дотриманні здорового способу життя, зміцненні здоров'я. Одночасно світовий досвід свідчить, що саме рухова активність людини впродовж усього життя сприяє профілактиці захворювань та зміцненню здоров'я [5, 6].

У Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту наголошується, що метою розвитку фізичної культури і спорту є: створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності кожної людини впродовж усього життя, досягнення нею достатнього рівня фізичної та функціональної підготовленості, сприяння соціальному, біологічному та психічному благополуччю, поліпшенню стану здоров'я [2]. Особливого значення це набуває для осіб із різними вадами здоров'я – неповносправних.

На сьогодні дисертації, які стосуються проблемам неповносправних, в основному присвячені питанням їх фізичної реабілітації. Так, основи сучасної реабілітації висвітлені у наукових працях В. П. Мурзи, 2004; В. М. Мухіна, А. В. Магльованого, Г. П. Магльованої, 2006.

На нашу думку, запорукою масового залучення населення, в тому числі і неповносправних, до фізкультурно-оздоровчих занять є ефективна просвітницько-пропагандистська діяльність. Зазначена діяльність входить до компетенції різних організацій та установ сфери фізичного виховання і спорту, функціональних обов'язків фахівців, які обіймають керівні та інші посади в системі фізкультурного руху.

Загалом, дослідження питань пропаганди і реклами в галузі фізичної культури і спорту розглядалися у працях: С. І. Гуськова, 1994; О. М. Жданової, 1996; Н. Я. Тарасюк, 2003. Окрім того, вивченням зв'язків із громадськістю у сфері реабілітаційних послуг займалася О.М.Стасюк, 2008.

Однак наукових досліджень, присвячених вивченню цієї проблеми, є недостатньо.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконується відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.3.4.

„Організаційно-методичні основи розвитку в Україні руху “Спорт для всіх” (номер державної реєстрації 0106U012615).

Метою нашої роботи було вивчення інформації про зміст діяльності центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” щодо питань просвітницько-пропагандистської роботи.

Завдання дослідження:

- Визначити та систематизувати доступну інформацію про діяльність Всеукраїнського та Закарпатського обласного центру фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”.
- Провести системно-функціональний аналіз їх діяльності з питань пропаганди і реклами.

Методи дослідження: аналіз літератури і документів, порівняння, співставлення та узагальнення; системно-функціональний аналіз діяльності Центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”.

Основний матеріал. 2009 року до мережі центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”, які очолює Всеукраїнський центр, виконуючи роль науково-методичного та координаційного органу системи центрів, входило близько 200 центрів. Центри утворені і успішно працюють в 24 областях і АР Крим. Кількість міських центрів становить близько 130, районних – близько 40 [3, 9].

Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” співпрацює з федераціями з видів спорту, фізкультурно-спортивними товариствами, Республіканським комітетом з фізичної культури і спорту АР Крим, структурними підрозділами з питань фізичної культури і спорту обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, іншими державними та громадськими організаціями, підприємствами, установами усіх форм власності.

Згідно з методичними рекомендаціями про діяльність центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”, центри виконують функції, серед яких підготовка та розповсюдження рекомендацій й інформаційно-пропагандистських матеріалів із питань оздоровлення населення засобами фізичної культури і спорту; проведення соціального моніторингу щодо рівня залучення різних груп населення до занять масовим спортом та розробка пропозиції з активізації цієї роботи. Районні центри обслуговують різні групи населення, надаючи їм оздоровчі, рекреаційні, реабілітаційні, консультативні інформаційні послуги у сфері фізичної культури і спорту; створюють умови для задоволення потреб в оздоровленні різних груп населення з урахуванням їх інтересів та уподобань; формують знання, уміння та навички здорового способу життя у різних групах населення; здійснюють просвітницьку, агітаційно-роз'яснювальну та маркетингову роботу з питань оздоровлення тощо.

Слід наголосити на тому, що за цей напрямок діяльності відповідає інформаційно-організаційний відділ, до повноважень якого входить впровадження дієвої фізкультурної просвіти населення, агітаційно-пропагандистська, рекламна та освітня робота.

Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” проводить роботу для активізації фізкультурно-оздоровчої діяльності населення, зокрема, видавничу діяльність, результатом якої є підготовка у співпраці із науковцями і тиражування методичних матеріалів з оздоровчої та фізкультурно-спортивної роботи у літніх оздоровчих таборах, зі спортивного туризму, оздоровчого бігу та ходьби, рухливих ігор тощо [7, 9].

Інформує різні групи населення про позитивний вплив фізичних вправ на здоров'я, реалізуючи методику застосування різних видів рухової активності, Всеукраїнський центр тісно співпрацює із засобами масової інформації.

Узагальнення доступної інформації про діяльність Всеукраїнського та обласних центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” свідчить про те, що основним, пріоритетним видом діяльності, який доводиться до широкого загалу населення, є організація та проведення масових змагань та фізкультурно-оздоровчих заходів. Всеукраїнський центр проводить: всеукраїнські фестивалі, шоу, акції, місячники, спартакіади. Обласні центри – змагання ветеранів, школярів, обласні фестивалі. Не знайдено інформації про роль центрів у плануванні, організації, мотивації та контролі щоденних систематичних фізкультурно-оздоровчих занять

різних груп населення, передусім – дорослих за місцем проживання та масового відпочинку, в тому числі неповносправних.

Ми також провели системно-функціональний аналіз документів планування Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” щодо діяльності з питань пропаганди та реклами. Ця функція управління передбачала вирішення таких завдань:

- інформаційно-пропагандистська діяльність працівників центру;
- видавнича діяльність;
- соціальна реклама здорового способу життя та оздоровлення на радіо, телебаченні;
- зовнішня реклама на території міста;
- наочна пропаганда і реклама під час проведення заходів.

Отримана інформація свідчить, що найбільші обсяги запланованої діяльності з питань пропаганди і реклами припадали на 2007 рік (13,1 %). У подальшому показник значно знижується і 2008 року становить 9,3 %. 2009 року для названої функції було заплановано тільки 8,7 % діяльності (рис. 1).

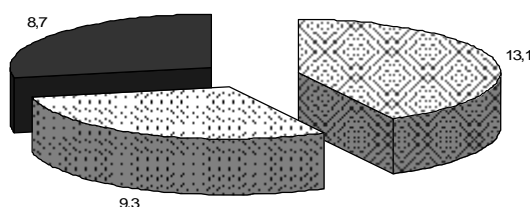

Рис. 1. Загальні обсяги планування діяльності з питань пропаганди та реклами Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх“ (у %)

Тобто, зменшено обсяги планування цієї функції впродовж трьох років. Різниця між роками становить -3,8 % та -0,6%, відповідно.

Серед завдань даної функції 3,1 % заплановано на інформаційно-пропагандистську діяльність працівників центру; 4,68 % – на видавничу діяльність та 1,56 % – на соціальну рекламу здорового способу життя та оздоровлення на радіо, телебаченні. Такі завдання, як зовнішня реклама на території міста і наочна пропаганда й реклама під час проведення заходів не заплановані.

Окрім того, сам Всеукраїнський центр як організація, яка керує діяльністю мережі центрів, фізкультурно-оздоровчих занять не проводить, однак здійснює їх організаційно-методичне забезпечення через видавничу діяльність, що входить до переліку підфункції цієї функції.

Загалом, слід зазначити, що в переліку планування Закарпатського обласного центру фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” найменші обсяги діяльності є з таких груп функцій, як організація і проведення фізкультурно-оздоровчих занять та пропаганда і реклама фізкультурно-оздоровчої діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги планування діяльності з питань пропаганди та реклами Закарпатського обласного центру фізичного здоров'я населення “Спорт для всіх“ (у %)

Група функцій	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Пропаганда та реклами	1,1	5,6	2,8

Вивчення змісту їх діяльності дозволило з'ясувати, що Закарпатський обласний центр фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” серед інших багато чисельних заходів влітку проводив етап західної гілки Всеукраїнської велосипедної естафети „Спорт для всіх єднає Україну”. Згідно з дорученням Закарпатської обласної державної адміністрації обласний центр фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” проводив акцію „Спорт для всіх – спільна турбота” з облаштування спортивних майданчиків за місцем проживання та масового відпочинку населення. Її метою було активізувати роботу щодо створення сприятливих умов для регулярних занять оздоровчою фізкультурою і масовим спортом населення різних соціальних та вікових груп.

Висновки

1. Системний аналіз планів роботи Всеукраїнського та Закарпатського обласного центрів свідчить про недостатність уваги організації повсякденних фізкультурно-оздоровчих занять і залучення до участі в них різних верств населення.

2. Не викликає сумніву дієвість просвітницько-пропагандистської діяльності у залученні різних верств населення, в тому числі і неповносправних, до фізкультурно-оздоровчих занять.

3. Слід удосконалювати систему інформування населення через засоби масової інформації про позитивний вплив на людину оптимальної рухової активності.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження спрямовуватимуться на вивчення просвітницько-пропагандистської роботи керівних фізкультурних організацій Закарпатської області, спортивних шкіл та клубів для залучення неповносправних до фізкультурно-оздоровчих занять.

Список літератури

1. Державна програма розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту // Державний Комітет України з питань фізичної культури і спорту. – К., 2004. – 16 с.

3. Про утворення центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”: Постанова Кабінету Міністрів України № 49 від 18.01.2003.

4. Про затвердження положення Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”: Наказ Державного комітету України з питань фізичної і спорту № 1366 від 29.05.2003.

5. *Дутчак М. В.* Спорт для всіх в Україні : теорія і практика / М. В. Дутчак . – К. : Олімпійська література, 2009. – 279 с.

6. *Дутчак М. В.* Теоретико-методологічні засади формування системи спорту для всіх в Україні : автореф. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / М. В. Дутчак. – К., 2009. – 39 с.

7. *Жданова О.* Аспекти діяльності центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” / Жданова О., Чеховська Л., Грибовська І., Городній Н. // Вісник Прикарпатського університету. – Івано-Франківськ, 2008. – С. 122-124.

8. *Жданова О. М.* Управління сферою фізичного виховання і спорту / Жданова О. М., Чеховська Л. Я. – Дрогобич: Коло, 2009. – 224 с.

9. Інформація щодо розвитку мережі центрів ФЗН „Спорт для всіх” в Україні станом на 28.11 2009 р. – Режим доступу : [//www/sportforall.gov/ua](http://www/sportforall.gov/ua)

**ПРОСВЕТИТЕЛЬНО- ПРОПАГАНДИСТСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ
ПО ВОПРОСУ ПРИВЛЕЧЕНИЯ РАЗНЫХ ГРУП НАСЕЛЕНИЯ
К ФИЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫМ ЗАНЯТИЯМ**

Наталия СЕМАЛЬ

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В работе поднимается вопрос о современных подходах к изучению проблемы просветительно-пропагандистской деятельности по вопросам привлечения разных слоев населения, в частности и инвалидов, к физкультурно-оздоровительным занятиям. Систематизирована информация о деятельности центров физического здоровья населения „Спорт для всех” относительно просветительно-пропагандистской деятельности.

Ключевые слова: просветительно-пропагандистская работа, инвалиды, физкультурно-оздоровительная работа.

**PROSVITNICKO-PROPAGANDISKA ACTIVITY
ON QUESTIONS OF BRINGING IN OF DIFFERENT LAYERS
OF POPULATION TO ATHLETIC-HEALTH EMPLOYMENTS**

Natalia SEMAL'

Lviv State University of Physical Culture

Annotation. In this work issues viewing modern approaches to studying the problem of educational-propagandistic activity about how to bring in different layers of population are discussed, in particular, the involvement of disabled people to physical fitness. Information about educational-propagandistic activity of physical health centers „Sport for all” is systematized.

Key words: educational-propagandistic activity, disabled people, physical fitness.